

Aan STASDEF
Van PDGB
Afgestemd met CDS, DCo, DJZ, HDFC
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum

1 juni 2023

Onze referentie

BS2023015723

Opgesteld door

_____
_____
_____
T _____
_____
_____@mindef.nl

Aantal bijlagen

1

Nota

Nieuwe ontwikkelingen verkoop F-16 toestellen aan Draken International

Aanleiding

In december 2022 is de Kamer geïnformeerd over de vertraging in de overdracht van F-16 toestellen aan de firma Draken International (hierna: Draken) (Kamerstuk 22 054, nr. 378 d.d. 13 december 2022). In deze brief heeft Defensie toegezegd de Kamer te informeren over nieuwe ontwikkelingen. Met bijgevoegde Kamerbrief vult Defensie deze toezegging in.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde Kamerbrief en deze te ondertekenen.

Kernpunten

- De (ver)koopovereenkomst met Draken betrof een overeenkomst voor de verkoop van twaalf F-16 toestellen. In aanvulling daarop bevatte de overeenkomst een optie voor verkoop van nog eens 28 F-16's.
- Tussen de Staat en Draken is een verschil van mening ontstaan over de uitvoering van de gemaakte afspraken uit de (ver)koopovereenkomst. Het meningsverschil tussen de Staat en Draken had betrekking op een verschil van inzicht inzake de staat van onderhoud ten tijde van de overdracht van de F-16 toestellen. Domeinen Roerende Zaken (DRZ) van het Ministerie van Financiën heeft op 1 mei 2023 hierover namens de Staat een brief verzonden aan Draken. In deze brief stelt de Staat voor om de overeenkomst met wederzijds instemmen te beëindigen. Als minnelijke oplossing biedt de Staat Draken de optie om alsnog zes Nederlandse F-16's te kopen.
- De zes toestellen die aan Draken verkocht worden, zijn afkomstig uit de partij van 28 toestellen waarvoor Draken een eerste optie tot aankoop had. De zes F-16's betreffen niet dezelfde toestellen als de twaalf uit de eerdere overeenkomst met Draken. Dit betreft zogenaamde 'éénzitters'.
- Op 19 mei heeft Draken schriftelijk ingestemd met de voorgestelde minnelijke regeling.
- Voor de eventuele verkoop van de zes F-16's moet een nieuwe overeenkomst worden gesloten tussen de Staat en Draken.
- Defensie onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor alternatieve bestemmingen voor de behouden twaalf toestellen. Het betreft ook zogenaamde tweezitters die zich lenen voor het verzorgen van trainingen. Hierbij wordt ook de mogelijkheid onderzocht om Oekraïense vliegers op te leiden op de F-16. Van de overige 28 toestellen, waarvan er zes gereserveerd worden voor de nieuwe overeenkomst met Draken, worden eveneens alternatieven onderzocht.
- Over het voornemen om Oekraïense vliegers op te leiden op de F-16 is de Kamer eerder geïnformeerd via de Kamerbrief periodieke update leveringen militaire goederen aan Oekraïne van 24 mei 2023 (Kamerstuk 22 054, nr. 390).

Toelichting

- Vooruitlopend op de overdracht van de F-16's aan Draken stonden de eerste elf toestellen gestald bij Draken. De toestellen konden namelijk niet langer in Tucson blijven, waar ze jarenlang door Defensie zijn gebruikt voor de opleiding van vliegers. Defensie heeft deze toestellen in december 2022 naar België verplaatst. Het twaalfde toestel was nog in Nederland. De toestellen zijn overgebracht naar België om onderhoud voor het behoud van de luchtwaardigheid uit te voeren, in afwachting van verdere ontwikkelingen ten aanzien van de overeenkomst.
- DRZ heeft aan Defensie aangegeven dat de gesignaleerde juridische risico's het wenselijk maken dat een regelingsvoorstel gedaan wordt. Om het risico op nadelige financiële gevolgen zo veel als mogelijk te beperken en om verdere vertraging te voorkomen, heeft Defensie medewerking verleend aan het formuleren van dit regelingsvoorstel.

Financiële overwegingen

De Kamer heeft in een separate commercieel vertrouwelijke bijlage bij de Kamerbrief over de verkoop van de F-16 toestellen aan Draken (Kamerstuk 22 054, nr. 344 d.d. 29 juni 2021) de financiële informatie over de verkoop ontvangen.

In de begroting is voor [REDACTED] aan ontvangsten voor de afstoting van de in totaal 40 F-16 toestellen en verwant materieel opgenomen. Deze ontvangsten zullen nu niet gegenereerd worden zoals gepland. Op dit moment is aan Draken het volgende gecommuniceerd: *'there are no current plans to sell those 12 aircraft, to another commercial entity'*. Te zijner tijd zal moeten worden gekeken of er mogelijk een koper kan worden gevonden. Als Defensie beslist de F-16 toestellen in een later stadium opnieuw te verkopen, zullen alsnog ontvangsten worden gegenereerd. Wanneer definitief wordt besloten niet over te gaan tot verkoop zal dekking moeten worden gevonden voor de gederfde inkomsten.

Juridische overwegingen

Voorname stappen zijn gezet in nauw overleg met DJZ, DRZ en de Landsadvocaat. Er is geen sprake van verdere juridische overwegingen.

Communicatie

Dco maakt een woordvoeringslijn op over de ontwikkelingen betreffende de verkoop van de F-16 toestellen.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

De persoonsgegevens van de steller en ondertekenaar worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Vanuit commercieel vertrouwelijk oogpunt en het financiële belang van de Staat wordt ook de omvang van het bedrag dat met de verkoop gemoeid is, genoemd onder Financiële overwegingen, niet openbaar gemaakt.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

